

Innledning

Europarlamentets fiskerikomite arrangerte 23. februar en høring om bærekraftig akvakultur. Seansen varte i tre og en halv time og bestod av 6 foredrag basert på særskilte invitasjoner til ulike organisasjoner/instanser/bedrifter fra henholdsvis Storbritannia, Spania, Italia, Hellas, Frankrike og Norge. Programmet og foredragsholderne kan ses [her](#). Det fremgår av programmet at det var lagt opp til 7 foredragsholdere, men Goulven Brest fra National Committee for shellfish i Frankrike uteble fra høringen. I tillegg var det to runder med spørsmål/debatt.

At Norge som det eneste utenforlandet var invitert til å holde innlegg understreker at Norge har en posisjon og at det hersker interesse og nysgjerrighet for norske løsninger. Det var en anledning som det var vel verdt å nytte. Parlamentet ønsket konkret et innlegg fra en representant for den norske næringen og det ble Marine Harvest v/Petter Arnesen som ivaretok denne oppgaven.

Bakgrunn

Utgangspunktet er Kommisjonens meddelelse 8. april 2009 om en ny akvakulturstrategi. Parlamentet skal etter planen vedta en beslutning i juni hvor siktemålet er å gi et konstruktivt bidrag til utarbeidelsen av en strategi som kan fremme en bærekraftig utvikling av europeisk akvakultur på mellomlang og lang sikt.

Fiskerikomiteen er ansvarlig komite i denne saken, mens ENVI (komiteen for miljø, folkehelse og matvaresikkerhet), gir en såkalt komiteuttalelse, se innberetning 26. januar. Utkastet til fiskerikomiteens rapport er tidligere sendt hjem. Det samme gjelder orientering om den foreløpige debatten rundt dette utkastet. Det foreslår blant annet at det bør utarbeides en forordning om akvakultur. I dag er det bare brokker av akvakulturområdet som er fellesskapsregulert, og det foreligger ikke en felles akvakulturpolitikk. Medlemslandene har regulert dette på ulike måter og det erkjennes at i øyeblikket foreligger det byråkratiske hindre (red tape) for at næringen kan utvikle seg videre. Det mangler således en helhetlig koordinert tilnærming.

Høringen

Rapportør Guido Milana (sosialdemokratene), innledet seansen og viste blant annet til at akvakultur med sitt potensial er essensielt i CFP-reformen. Klare regler vil være en fordel for muligheten til å føre en akvakulturpolitikk. To forhold er grunnleggende: 1. Det bør være ett regelverk som kommer til erstatning for det mylderet av regler som i dag foreligger og 2. Det må opprettes et akvakulturfond.

I det følgende omtales hovedinnholdet i det norske innlegget. For de øvrige innleggene gjengis noen av de viktigste hovedpunktene som fremkom. Alle innleggene følger vedlagt (powerpoint). De er gjennomgående ganske detaljerte og kan derfor med et visst utbytte studeres nærmere.

Arnesen startet sitt innlegg med å gi en oversikt over laksenæringens utvikling i Norge og plasserte den i et både nasjonalt og globalt perspektiv. Næringen har vært gjennom en rask vekst og Norge er størst i verden. Blant annet viste han til at lakseproduksjonen er nærmere tre ganger større enn kjøttproduksjonen i Norge.

Deretter gikk han inn på bakgrunnen for den norske suksessformularen hvor blant annet næringens investeringsvilje, politisk støtte og streng regulering ble fremhevet i tillegg til det gode samarbeidet mellom næringen, myndigheter og forskere. Marine Harvests strategi med større soner og store mærer ble illustrert. Mærene er nå så store som 160 meter i diameter. Et viktig budskap var at fisken har god plass.

Regelverket ble kort presentert samt fiskeri- og kystdepartementets strategi for bærekraftig akvakultur. Vedrørende miljømerking for bærekraftig akvakultur mangler det per i dag standarder, men det foregår en prosess på dette området.

Rømming og forholdet til villaksen ble omtalt som en viktig utfordring. Rømmingstallene går rett vei. Målet er å minske miljøpåvirkningen. Det marine innholdet i føret må reduseres. Laks er for øvrig den mest føreffeaktive arten. Marine Harvest har redusert det marine innholdet i føret fra 60 % til 25 %. Villaks trenger for øvrig ca 10 kg fisk for å vokse 1 kg, mens oppdrettslaks bruker mellom 2 og 3 kg. Samtidig med den kraftige økningen i lakseproduksjonen har fiskemelforbruket blitt redusert. Generelt har nivået på fiskemelproduksjonen vært stabil over mange år.

Lakselus og viktigheten av å anvende biologiske virkemidler slik som leppefisk, ble påpekt. Arnesen kunne fortelle at Marine Harvest nå starter oppdrett av sine egne leppefisk.

Laksens gunstige posisjon sammenlignet med annen kjøttproduksjon når det gjelder CO₂ fotavtrykk ble satt i perspektiv med en illustrerende powerpointplansje som blant annet viser at belgisk biff har et nivå som er 6-7 ganger høyere.

Avslutningsvis ble de viktigste forskningsfeltene gjennomgått: Disse omfatter kvalitet og forbruker, teknologi, biologisk livssyklus, bærekraftig fôr, miljømessig integrering og fiskehelse og fiskevelferd. European Aquaculture Technology & Innovation Platform (EATIP), utvikler strategier for disse områdene.

Fra de øvrige innleggene noteres en generell fokusering på betydningen av subsidier/finansiering av næringen. Dette ble ansett å være en nøkkelfaktor for å lykkes. Også bærekraftighet, og da ikke bare med hensyn til miljø, selv om det fremheves, men også sosial og økonomisk bærekraft, ble fremhevet. I denne sammenheng var også fôr og innsatsvarene sentralt. Et annet sentralt poeng var at forskningspotensialet i Europa må mobiliseres. Det vil bidra til å øke volumene, men også hjelpe næringen til en mer bærekraftig produksjon. En mer miljøvennlig næring vil gi ringvirkninger i form av bedre image for næringen, noe som er påkrevet og utgjør en av hovedutfordringene for den videre utviklingen. En av innleggsholderne viste til at blod er en glimrende proteinkilde som burde kunne utnyttes langt mer, men dette var samtidig ikke helt uproblematisk vis a vis folks oppfatning og utfordringen med imaget. Man må også komme bort fra den til dels ignorerte posisjonen som produktet lider under i dag. Den må videre involveres på en annen måte enn i dag når arealplaner utformes. Forskjeller i regelverk mellom medlemslandene må utlignes. Næringen må sikres rammebetingelser som gjør den levedyktig. Endelig må ideologisk manipulasjon av næringen motarbeides. Verden har et enormt behov for mer sjømat. Ikke bare øker antall mennesker på jorden raskt, men inntaket pr capita øker også.

I et av innleggene ble det hevdet at det kommende regelverket bør skape en vekst tilsvarende den man hadde på 80-tallet. (EUs produksjon har stått stille siden -95, mens akvakultur globalt er verdens raskest voksende matproduksjonssektor – Eudels kommentar).

Debatt/spørsmålsrunde

Det var betydelig engasjement under denne bolken. Jaroslaw Walesa (kristeligdemokratene), pekte på at stikkordet er stagnasjon. Struan Stevenson (de konservative), omtalte nok en gang pangasius og mente det er synd dyrevelferd ikke er regulert i WTO. Han understreket hvor godt lakseproduksjon faller ut sammenlignet med annen kjøttproduksjon når man sammenligner forbruk. Her går det rett vei. Målet må være å ytterligere redusere det marine innholdet, samtidig som det ikke kan fjernes helt. Til det sistnevnte repliserte Isabella Løvin (de grønne) at det faktisk finnes fisk som klarer seg uten marint innhold i føret.

Hun stilte spørsmål ved om næringen virkelig trenger subsidier for å utvikle seg eller om markeds mekanismene kunne anvendes. Dette ble av foredragsholder Papaharisis fra Hellas besvart med et ubetinget ja. Arnesen viste til at blant annet forskningsarbeidet gjennom EATIP fordrer en viss subsidiering.

Løvin viste også til at hun forstår at Norge med sitt kalde vann har gode betingelser for akvakultur, men hvordan skal man holde sykdommer unna i varmere strøk? Er det bærekraftig å vokse i den relasjonen? Det siste ble imøtegått med at akvakultur i Middelhavet klart nok har en fremtid, men at riktig lokalisering er vesentlig.

Stevenson ville ha svar på hvordan fiskemelutfordringen står i relasjon til utkastpåbudet av fisk. Foredragsholder Dawn fra Storbritannia pekte på at fisk som er fanget bør utnyttes, men var urolig for en ordning som lager et ”marked” for slik fisk. At fisk må landes og sendes til oppmaling fremfor å kastes på sjøen kunne føre til enda mer fangst under lys av at den ellers ville vært kastet ut igjen.

Alain Cadec (kristeligdemokratene), ville ha svar på hva Arnesen mente om norsk markedsadgang, hva effektene av antidumping tiltakene mot norsk laks hadde vært og hvordan det forholdt seg med CO₂-fotavtrykkene for norsk fisk som sendes via Kina og tilbake igjen. Arnesen repliserte at markedsadgangen er grei og at når det gjelder CO₂ så er resultatet bedre enn man tror når man holder seg til frossen fisk i store volumer.

Løvin ville ha tydeligere svar fra Arnesen mht hvor mye fisk som anvendes for oppdrett av 1 kg laks. I tillegg var hun bekymret for rømmingstallene i Norge før hun til slutt ba om informasjon om nye arter. Arnesen anga forholdstallet 2,4, men presiserte at dette beror på hvordan man beregner (han kunne for den saks skyld også gi et tall på 1,1). Det sentrale er at jobbes mye med verdikjeden og at det må sikres at fisken som anvendes er bærekraftig. Løvin fulgte opp med spørsmål om hvordan man kunne anvende den kontroversielle islandsfangede makrellen i føret. Arnesen parerte at de nesten ikke hadde ikke brukt dette fordi kvaliteten var for dårlig, men at det i stedet hadde gått til kyllingindustrien i EU. Så langt han kjente til var det ingen som hadde stilt spørsmål ved bærekraften da. Vedrørende rømming viste han til at Marine Harvest innfører globale standarder. Om påvirkningen av villaks må man ha i minne at det er de samme genene det dreier seg om, det er derfor ikke noe nytt som innføres. Det er også slik at man har eksempler på at villaksen har store problemer i områder hvor det ikke finnes oppdrettslaks i nærheten. Hva gjelder nye arter så har man en del utfordringer, men det hadde man også for laks i sin tid.

Stevenson ba Arnesen forklare hva som egentlig skjedde i Chile. Arnesen viste til den fantastiske forretningsmuligheten etablering i Chile hadde innebåret. Men det hadde vært for lite bevissthet rundt de biologiske faktorene, mærene lå for tett, det var for svake reguleringer

og for lite fokus på hva miljøet kunne tåle. Da sykdomsproblemene tårnet seg opp var ikke industrien forberedt på å takle dette.

En av representantene pekte på at man kanskje ikke har et arealproblem i Norge, men sør i Europa var det nok ikke aktuelt å anvende mer plass til akvakultur. Dette ville begrense utviklingen selv om karpe og andre arter oppdrettes på land.

For øvrig uttrykte Pat the Cope Gallagher (de liberale), respekt for det Marine Harvest står for og har oppnådd. Det er skapt mange arbeidsplasser. Selskapet bidrar med forskning og det jobbes med nye arter.

Rapportør Milana avrundet høringen med at man ikke kunne lage reguleringer i dette forumet, men at den politiske debatten var viktig for å angi hvilken utvikling som ønskes. Han viste til laks som en utfordrende konkurrent for flere av artene i EU. Merking kunne for øvrig være en løsning for å beskytte EUs produsenter mot fisk fra tredjeland. Dermed får forbrukerne informasjon om hvilken fisk som er fra EU.

Kommentar

Det fremgår at Arnesen i stor grad var i fokus. Det vanket både ros, nysgjerrige spørsmål og noen kritiske spørsmål. Han gjorde en solid figur og svarte saklig og nøkternt og avsto fra å svare på spørsmål som falt utenfor hans kompetansefelt. Deltagelsen bidro etter Eudel sin oppfatning til å få satt en del elementer i perspektiv som ellers ofte er gjenstand for mye synsing. Gjennomgangen av den norske "suksessformularen" antas også å være et nyttig innspill i debatten om EUs egen strategi. Komiteen vil votere over Milanas utkast til rapport 3. eller 4. april.

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69414/20100224ATT69414EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69434/20100224ATT69434EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69442/20100224ATT69442EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69422/20100224ATT69422EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69432/20100224ATT69432EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69438/20100224ATT69438EN.pdf>

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201002/20100224ATT69440/20100224ATT69440EN.pdf>